

สรุป ปัญหา และข้อเสนอแนะ

สรุป

ส้มตราจัดได้ว่าเป็นผลไม้ เศรษฐกิจของไทยชนิดหนึ่ง มีผู้นิยมบริโภคกันมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากส้มตราเป็นผลไม้ที่มีรสหวาน เปลือกหนา เก็บไว้ได้นานจึงเหมาะสมอย่างยิ่งในการส่งออกในรูปแบบผลไม้สด ซึ่งทางหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องได้มีการส่งเสริมให้ปลูกส้มตรากันมากขึ้น จึงเป็นที่น่าสนใจว่าการลงทุนทำสวนส้มตรานั้นชาวสวนจะได้รับผลตอบแทนคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ทำการศึกษาถึงต้นทุนและรายได้ในการทำสวนส้มตรา เพื่อให้ทราบถึงต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนที่ชาวสวนจะได้รับจากการลงทุนทำสวนส้มตรา

การศึกษานี้เรื่องต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนปลูกส้มตราเชิงการค้าในจังหวัดราชบุรี สำหรับปีเพาะปลูก 2530/2531 เพื่อให้ทราบถึงความรู้ทั่วไปในการปลูกส้มตรา ต้นทุนและรายได้ตลอดจนผลตอบแทนจากการลงทุน โดยทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากชาวสวนที่มีเนื้อที่เพาะปลูกส้มตราตั้งแต่ 5-63 ไร่ เป็นจำนวน 60 ราย และมีอายุของส้มตราต่าง ๆ กัน ผลจากการศึกษาสรุปได้ดังนี้

ส้มตราจะให้ผลผลิตเมื่ออายุ 4 ปี โดยปกติให้ผลผลิตได้ปีละครั้งแต่ถ้าได้รับการดูแลรักษาอย่างถูกวิธีแล้วอาจให้ผลผลิตมากกว่า 1 ครั้ง เป็น 2-3 ครั้งต่อปี แต่ผลผลิตที่ได้เพิ่มมานั้นจะมีปริมาณน้อยกว่าผลผลิตตามฤดูกาล ชาวสวนเรียกผลผลิตนอกฤดูกาลนี้ว่า "ชุดทะวาย" ผลผลิตรวมที่ได้ในแต่ละปีไม่สม่ำเสมอ แต่โดยทั่วไป ปริมาณผลผลิตมีแนวโน้มสูงขึ้นจนถึงอายุ 8 ปี และต่อจากนั้นปริมาณผลผลิตจะเริ่มลดลงเล็กน้อย จนถึงปีที่ 10 ต้นจะเริ่มแก่เป็นโรค ปริมาณผลผลิตจะมีแนวโน้มลดลงมาก ชาวสวนจะทำการโค่นต้นส้มตราทิ้งเพื่อปลูกใหม่ จึงได้ทำการศึกษาจนถึงอายุ 10 ปี ในการทำสวนส้มตรามีต้นทุนและรายได้ตลอดจนผลตอบแทนที่ได้รับแยกตามเนื้อที่เพาะปลูกดังนี้คือ

- เนื้อที่เพาะปลูก 5-12 ไร่ มีต้นทุนในการทำสวนส้มตราเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 4 จำนวน 8,818.45 บาท มีต้นทุนในการทำสวนส้มตราเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 10 จำนวน 10,786.35 บาท ในจำนวนนี้ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายซึ่งไม่แปรผันไปตามปริมาณผลผลิตที่ได้แต่ละปี อันได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 4 จำนวน 5,604.26 บาท

ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 10 จำนวน 5,651.00 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 4 จำนวน 2,703.55 บาท ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 10 จำนวน 4,595.35 บาท นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตซึ่งจะแปรผันไปตามปริมาณผลผลิตเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 4 จำนวน 510.64 บาท ค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตซึ่งจะแปรผันไปตามปริมาณผลผลิตเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 10 จำนวน 540.00 บาท จากการจำหน่ายผลส้มตรา กิโลกรัมละ 5.50 บาท ทำให้มีรายได้เฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 4 จำนวน 8,047.00 บาท มีรายได้เฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 10 จำนวน 18,412.74 บาท

จากการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนในสวนขนาดเล็กปรากฏว่า ต้องใช้ระยะเวลาคืนทุนประมาณ 6.5 ปี ในกรณีที่ต้นทุนของเงินทุนเท่ากับ 18% มูลค่าปัจจุบันสุทธิจะเท่ากับ 3,572.25 บาท และมีอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงเท่ากับ 18.81%

- เนื้อที่เพาะปลูก 13-30 ไร่ มีต้นทุนในการทำสวนส้มตราเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 4 จำนวน 8,442.51 บาท มีต้นทุนในการทำสวนส้มตราเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 10 จำนวน 9,938.75 บาท ในจำนวนนี้ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายซึ่งไม่แปรผันไปตามปริมาณผลผลิตที่ได้แต่ละปี อันได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 4 จำนวน 5,156.00 บาท ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 10 จำนวน 5,306.77 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 4 จำนวน 2,810.51 บาท ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 10 จำนวน 4,150.90 บาท นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตซึ่งจะแปรผันไปตามปริมาณผลผลิตเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 4 จำนวน 476.00 บาท ค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตซึ่งจะแปรผันไปตามปริมาณผลผลิตเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 10 จำนวน 481.08 บาท จากการจำหน่ายผลส้มตรา กิโลกรัมละ 5.50 บาท ทำให้มีรายได้เฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 4 จำนวน 8,618.06 บาท มีรายได้เฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 10 จำนวน 17,680.74 บาท

จากการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนในสวนขนาดกลางปรากฏว่า ต้องใช้ระยะเวลาคืนทุนประมาณ 6.15 ปี ในกรณีที่ต้นทุนของเงินทุนเท่ากับ 18% มูลค่าปัจจุบันสุทธิจะเท่ากับ 55,036.34 บาท และมีอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงเท่ากับ 22.70%

- เนื้อที่เพาะปลูกมากกว่า 30 ไร่ มีต้นทุนในการทำสวนส้มตราเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 4 จำนวน 8,663.03 บาท มีต้นทุนในการทำสวนส้มตราเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 10 จำนวน 10,378.25 บาท ในจำนวนนี้ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายซึ่งไม่แปรผันไปตามปริมาณผลผลิตที่ได้แต่ละปี อันได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 4 จำนวน 5,518.91 บาท ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปีที่ 10 จำนวน 5,772.82 บาท และค่าใช้จ่าย

อื่น ๆ เฉลี่ย/ไร่/ปี ในปี 4 จำนวน 2,651.00 บาท ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉลี่ย/ไร่/ปี ในปี 10 จำนวน 4,085.81 บาท นอกจากนี้ยังมีค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตซึ่งจะแปรผันไปตามปริมาณผลผลิตเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปี 4 จำนวน 493.12 บาท ค่าใช้จ่ายในการเก็บผลผลิตซึ่งจะแปรผันไปตามปริมาณผลผลิตเฉลี่ย/ไร่/ปี ในปี 10 จำนวน 519.62 บาท จากการจำหน่ายผลส้มตรา กิโลกรัมละ 5.50 บาท ทำให้มีรายได้เฉลี่ย/ไร่/ปี ในปี 4 จำนวน 8,476.27 บาท มีรายได้เฉลี่ย/ไร่/ปี ในปี 10 จำนวน 18,038.96 บาท

จากการวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนในสวนขนาดใหญ่ปรากฏว่า ต้องใช้ระยะเวลาคืนทุนประมาณ 6.21 ปี ในกรณีที่ต้นทุนของเงินทุนเท่ากับ 18% มูลค่าปัจจุบันสุทธิจะเท่ากับ 129,948.85 บาท และมีอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงเท่ากับ 23.05%

จะเห็นได้ว่าผลตอบแทนจากการลงทุนในสวนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ จะได้รับทุนคืนภายในระยะเวลาใกล้เคียงกันคือประมาณ 6 ปีเศษ มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็นบวก แม้ว่าเกษตรกรจะมีต้นทุนของเงินทุนสูงถึง 18% มีอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงเท่ากับ 18.81% 22.70% และ 23.05% ตามลำดับ ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากผลการวิเคราะห์แล้วจะเห็นว่าการลงทุนทำสวนส้มตราได้รับผลตอบแทนคุ้มกับการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ชาวสวนมีเงินทุนของตนเองหรือกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ทั่ว ๆ ไป

ปัญหาและข้อ เสนอแนะ

จากการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการปลูกส้มตราพบว่ามีปัญหาหลายประการจึงได้สรุปปัญหาต่าง ๆ พร้อมทั้งข้อ เสนอแนะไว้ดังนี้

ปัญหาด้านการผลิต

1. ต้นส้มตราออกดอกแล้วร่วงเร็วทำให้ดอกของส้มไม่ทันได้รับการผสมให้เป็นผลส้ม เนื่องจากช่วงที่ต้นส้มตราออกดอก ชาวสวนนิยมปล่อยตากคือจะงดการให้น้ำสักระยะหนึ่งแล้วจึงให้น้ำ ทำให้ต้นส้มรับคูน้ำเข้าไปมากหลังจากที่ไม่ได้รับน้ำหลายวัน จึงทำให้ดอกส้มตราร่วง ปัญหาการร่วงของดอกส้มตรานี้ นับว่ามีส่วนในการทำลายการผสมพันธุ์ของดอกส้ม และทำให้ผลผลิตลดลงไปมาก

ข้อ เสนอแนะ เมื่อต้นส้มตราออกดอกแล้ว ไม่ควรงดการให้น้ำเสียทีเดียวควรให้น้ำบ้างเล็กน้อยเพื่อไม่ให้รากของต้นส้มแห้งเกินไป แต่ถ้าให้น้ำมากเกินไปอาจทำให้คุณภาพของส้มตราลดลงไปคือ รสชาติของส้มไม่ดีเท่าที่ควร

2. ปริมาณผลผลิต ขึ้นอยู่กับการปลูกและการบำรุงรักษา ชาวสวนที่ไม่ทราบว่าจะยะปลูกที่เหมาะสมในการปลูกส้มตราควรห่างกันเท่าใด ก็จะปลูกไม่ห่างมากเพื่อให้ได้จำนวนต้นส้มตรามาก ประกอบกับขาดการตัดแต่งกิ่ง เพื่อการสร้างทรงต้นที่เหมาะสมทำให้มีพุ่มทึบ กิ่งส้มตราในส่วนล่างไม่ได้รับแสงสว่างจะแห้งตายไปคง เหลือแต่ส่วนยอดของลำต้น เป็นเหตุให้พื้นที่ในการให้ผลผลิตของต้นลดลง นอกจากนี้การพ่นยาปราบศัตรูพืชและการตัดแต่งกิ่งตลอดจนการเก็บผลผลิตทำได้ยากขึ้นและเสียค่าใช้จ่ายสูง

ข้อเสนอแนะ ชาวสวนควรปลูกส้มตราให้มีระยะห่างระหว่างต้นส้มตรา ประมาณ 6 X 6 เมตรซึ่งในพื้นที่ 1 ไร่ จะปลูกส้มตราได้ประมาณ 35 ต้น และในระหว่างที่ต้นส้มตรามีอายุ 1-3 ปี ซึ่งต้นส้มตรายังไม่ให้ผลผลิตนั้น ชาวสวนควรสร้างทรงต้นให้ต้นส้มตรามีลักษณะทรงกลมค่อนข้างแบนสม่ำเสมอทุกด้าน ทรงต้นที่สมบูรณ์แบบจะมีลักษณะทรงพุ่มต่ำ โปรง ลมโกรกแสงสว่างลอดได้ ซึ่งจะช่วยให้ออกดอกผลได้สม่ำเสมอ

3. โรคและศัตรูส้มตรา โรคและศัตรูส้มตรามีหลายชนิดด้วยกัน บางชนิดเป็นศัตรูพืชที่ร้ายแรงเห็นชัดด้วยสายตาเปล่าแต่บางชนิดเป็นศัตรูพืชที่ค่อย ๆ ลุกกลามทีละน้อยโดยที่ชาวสวนไม่ทราบเลยจนต้นส้มตราตายไป โดยทั่ว ๆ ไปแล้วชาวสวนมักจะไม่พ่นยาป้องกันโรคและแมลงศัตรูส้มตราไว้ก่อนจนกว่าจะมีโรคและแมลงศัตรูส้มตราเกิดขึ้นกับส้มตราแล้วจึงคิดหาวิธีกำจัด ชาวสวนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในเรื่องโรคและศัตรูพืชต่าง ๆ ตลอดจนยาและวิธีการใช้ยาที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ ชาวสวนควรหมั่นตรวจดูสวนส้มตราอยู่เสมอ เพื่อจะได้ทราบถึงความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับต้นส้มตรา ควรฉีดพ่นยาป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูส้มตราไว้ก่อน เพราะถ้าปล่อยไว้โดยไม่ป้องกันและกำจัด เสียตั้งแต่แรกอาจจะทำให้ต้นส้มตราเสียหายได้ ถ้าเป็นโรคที่เกิดขึ้นกับกิ่งส้มตราและเห็นชัดได้ด้วยสายตาเปล่า ควรตัดกิ่งที่เป็นโรครอกแล้วเผาทิ้งเสีย และไม่ควรรีขั้ต้นส้มตราเพื่อตอนกิ่งส้มตราไป เป็นกิ่งตอนสำหรับปลูก นอกจากนี้ชาวสวนที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันและกำจัดโรค ควรปรึกษาเจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตรหรือผู้ที่มีความรู้ความชำนาญที่สามารถให้คำแนะนำได้

4. คุณภาพและราคาของยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช สัมตรานับว่าเป็นผลไม้ที่มีโรคและแมลงศัตรูพืชมาก ชาวสวนต้องหมั่นตรวจตราและพ่นยาป้องกันกำจัดแมลงและศัตรูสั้ตรอย่างสม่ำเสมอ งานทางปฏิบัติพบว่ายาและสารเคมีที่ชาวสวนใช้กันอยู่อย่างแพร่หลายนั้นมีการผลิตปลอมปนขึ้น ทำให้คุณภาพของยาเหล่านั้นไม่ตรงตามที่ต้องการ เมื่อชาวสวนซื้อไปใช้แล้วไม่เกิดผลในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ทำให้ผลผลิตสัมตรเสียหาย อีกทั้งยังเป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและแรงงานด้วย

ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรมีมาตรการในการตรวจสอบและกำหนดคุณภาพและราคาของยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ป้องกันและปราบปรามผู้ที่ผลิตยาและสารเคมีปลอมออกจำหน่าย

ปัญหาทางด้านเงินทุน

การทำสวนสัมตราต้องใช้เงินทุนสูงในระยะแรกคือ ในปีที่ เริ่มจะทำสวนสัมตรา ชาวสวนที่ไม่มีที่ดิน เป็นของตนเองจำเป็นต้องซื้อที่ดินซึ่งเป็นการลงทุนสูง เมื่อเทียบกับการลงทุนในส่วนอื่น ๆ สาเหตุที่ต้องลงทุนซื้อที่ดิน เนื่องจากสัมตราเป็นไม้ผลที่มีอายุยืนจึงไม่มีผู้ใดเช่าที่ดินเพื่อทำสวนสัมตรา นอกจากนี้การลงทุนในการซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตรเพื่อใช้ในการทำสวน เช่น เครื่องสูบน้ำ เครื่องพ่นยา เป็นต้น ยังเป็นการลงทุนอีกส่วนหนึ่ง และเมื่อเริ่มปลูกสัมตรายังมีค่าใช้จ่ายในการปลูก ค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตั้งแต่ปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นระยะที่ต้นสัมตรายังไม่ให้ผลผลิต

ข้อเสนอแนะ รัฐบาลควรรีให้ความช่วยเหลือชาวสวนในด้านเงินทุน โดย

- จัดหาเงินให้ชาวสวนกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ
- ขยายวงเงินกู้ให้มากขึ้น
- ควบลดขั้นตอนในการกู้เงิน เพื่อให้ความสะดวกแก่ชาวสวนที่ขอกู้ในกรณีที่ชาวสวนมีหลักประกันที่ติดอยู่แล้ว เช่น ที่ดิน ฯลฯ

ปัญหาทางด้านตลาด

1. ราคาไม่แน่นอน ชาวสวนไม่มีอำนาจในการต่อรองราคากับพ่อค้าที่มารับซื้อ เพราะราคาของสัมตราขึ้นอยู่กับคุณภาพและปริมาณของผลผลิต สัมตราจะมีราคาสูงในช่วงต้นและปลายฤดู

และจะมีราคาต่ำในช่วงกลางฤดู นอกจากนี้ยังมีชาวสวนบางรายที่ได้กู้เงินจากพ่อค้ามาก่อนและเมื่อเก็บผลผลิตได้แล้วต้องขายผลผลิตให้แก่พ่อค้าผู้นั้นในราคาที่ต่ำกว่าราคาท้องตลาด

ข้อเสนอแนะ

- ชาวสวนควรรวมกลุ่มกันเพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการขายผลผลิต

- รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมแปรรูป โดยใช้ส้มตราเป็นวัตถุดิบมากขึ้น เพื่อเพิ่มตลาดของส้มตราให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มราคาส้มตราให้สูงขึ้นด้วย

2. ปัญหาการส่งออก ส้มตราเป็นผลไม้สดที่มีการส่งออกที่สำคัญชนิดหนึ่ง สามารถทำรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก และในขณะนี้ส้มตรากำลังเป็นที่ต้องการของตลาดในยุโรปและอเมริกา แต่ยังไม่ได้รับการส่งเสริมการส่งออกเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ

- ชาวสวนและพ่อค้าส่งออกควรมีความซื่อตรงในการขายผลผลิต โดยเลือกส้มตราที่มีคุณภาพให้ตรงตามรายละเอียดที่กำหนดไว้ในการส่งออกไปยังต่างประเทศ ชาวสวนควรเก็บส้มตราในขณะที่ยังเขียวอยู่ ไม่ควรรอให้แก่จัด และส่งไปต่างประเทศโดยทำการบรรจุด้วยพลาสติกสุญญากาศเพื่อส้มตราจะได้ไม่ช้ำและสุกเกินไป

- รัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งสมาคมการค้าส้มตราเพื่อร่วมกันส่งเสริมการค้ากับต่างประเทศ โดยมีผู้ผลิต พ่อค้าคนกลาง และพ่อค้าส่งออกเป็นสมาชิก และดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้การส่งออกมีประสิทธิภาพและมีอำนาจการต่อรองด้านราคามากยิ่งขึ้น

- ควรขยายตลาดต่างประเทศให้กว้างขวางกว่าในปัจจุบัน โดยพัฒนาการส่งออกไปยังประเทศคู่ค้าเดิม และหาตลาดใหม่เพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการช่วยให้ชาวสวนมีรายได้เพิ่มขึ้น

ถ้าหากได้มีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้แล้ว จะทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงและรายได้เพิ่มขึ้น ชาวสวนจะได้รับผลตอบแทนสูงขึ้น เป็นการจูงใจให้ผู้หันมาสนใจทำสวนส้มตรามากขึ้น ทำให้ได้ผลผลิตเพิ่มและสามารถขยายตลาดไปในต่างประเทศอื่นจะนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศได้มากขึ้นอีกด้วย